

Mere sex for pengene

Af Peter Thielst

Den drift: øm og dog sanselig

*O! var jeg Kjeden om din Barm!
Hvor skulde jeg mig smidig føie;
Jeg blev da vist saa elskovsvarm,
At Sneen smelted, og dit Øie
Du vilde kjærligt mod mig bøie; –
O! var jeg Kjeden om din Barm!*

Ja, sådan synger en højstemt sjæl, der længes og håber og så gerne vil gøre et indtryk, der kunne kaste et blidt, ømt blik tilbage. Drømmen om hende, om hendes mulige følelser for ham, bliver til en fantasi om hendes krop, om det erogene og erotiske, om den rasende lidenskab, der river alle små kæder itu og mætter sit begær.

Så vidt Christian Winther (*Digte*, 1828). I dag går hjortens flugt undertiden blot til Video-Netto for at hente en pornofilm eller til Barmfagre Bettina i sidegaden for at få lidt fransk eller spansk inden den hjembragte sushi. Pikant fastfood er altid godt, når man har travlt og gerne vil forkæle sig selv lidt. Vi lever jo i et rigt og frigjort samfund, uden bornerthed og skam over det seksuelle, altid potente til at tage for os af retterne og i grunden vældig glade for al den libidinøse hjemmeservice, der smidigt byder sig til overalt. Et tag i skridtet er vel bedre end ti skridt på taget, og ti strøg på bananen lokker gerne mere end en banan på Strøget!

Selv uden svajersprogets monomane (falliske) opfindsomhed er det tydeligt, at denne lille skitse af udviklingen fra romantikkens erotiske univers til vor tids erotiske kontanthjælp – dog ikke helt at forveksle med Erica Jongs tale om 'the zipless fuck' – afslører et skred. Et skred, som måske mest enkelt kan beskrives ved anvendelse af Freuds modsætning i *Bidrag til kærlighedslivets psykologi II* (1912) mellem de *ømme* og de *sanselige* strømninger: mellem erotik som en kærlig og inderlig dragning, en hengivelse indrammet af sympati, idealitet og en vis bestandighed – og erotik som en lidenskabelig trang efter genital kontakt og afregning, en vild hengivelse til ære for den kontante lyst og kropslige kraft. Vi siger gerne, at det ene ikke udelukker det andet (og omvendt, sandt nok), og Freud ville da også blot pege på, at meget i vores kultur – principielt og med en vis permanens – skaber en del bøvl i den enkeltes sind og derfor har en vis succes med at spænde ben for den lykkelige fusion.

Det er en længere historie, der her trænger sig på, så lad os nøjes med henvisninger til Paulus' kamp mod 'kødets lyst' og til viktorianismens rædsel for alt, hvad der kunne minde om krop, køn og sex. Til disse tabuer, med indbygget risiko for seksualangst, skam og had til egen krop og lyst, føjer sig – ifølge Freud – den ødipale konflikt, som kun løses ved en art afvisning fra de voksnes side, en alvorlig frustra-

tion, der klart adskiller forældrekærligheden fra den søgte genitale kontakt og fokusering. Hvor den nødvendige grænsedragning og tilrettevisning er ude af proportioner og farer frem med trusler, devaluering og andre spøgelse, kan den bidrage fatalt til, at forskellen mellem kærlighedens ømme og sanselige strømninger bliver til en splid, en afgrund. Hvad den modsatte reaktion – incest og pædofili – også kan, men af andre grunde og former for svigt.

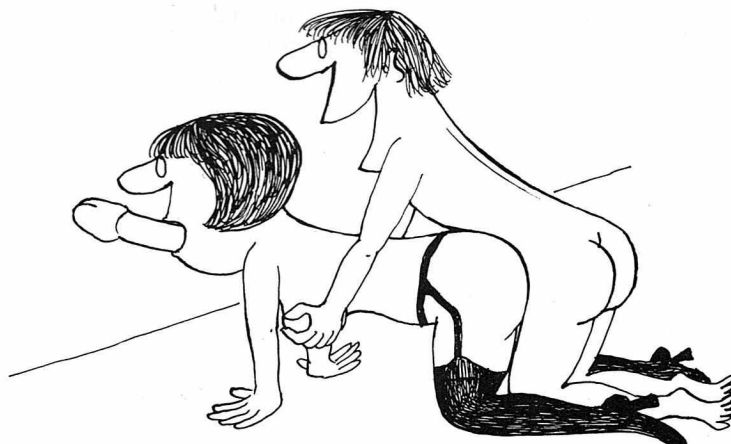
Holder vi os til den første situation, da er det, at det ømme spor i puberteten (og senere) kan komme til at blokere for det sanselige, thi den elskede og idealiserede skikkelse skal jo ikke trækkes ned i det søle, hvor respekten og hengivenheden går fløjten. Det problem løser kroppen ved at låse genitaliteten i et mentalt kyskhedsbælte: psykisk impotens/frigiditet sørger for, at der ikke sker så meget – i hvert fald ikke med glæde eller gensidig lyst. Og da byder prostituerede og uforpligtende knald sig til som en vej til dog at se mekanikken virke, for når en partner ikke kalder på ømme følelser eller overhovedet er værd at samle på, ja, så kan det sanselige, men tabuiserede begær komme til og leve sig ud. For nogle er eksplicit devaluering – iblandet vold og grovkornet hån – en betingelse for at overvinde eget selv- og kropshad.

Frisat, ikke frigjort

Hvor det på Freuds tid var et problem overhovedet at tale om sex og ad den vej bidrage til at overvinde de værste barrierer mellem de ømme og de sanselige strømninger, er situationen i dag nærmest den, at pludrende, smålidelig snak om sex på den ene side har dæmpet behovet for at lede de sanselige strømninger i favnen på de ømme, så kødets lyst også kan få sit – og på den anden side har frisat sex til at være et helt selvstændigt felt for 'spændende oplevelser', hvor det ikke handler om at indskrive den seksuelle udfoldelse i et kærlighedsunivers, men om at afprøve praktikker og grænser, der – foruden den individuelle lyst – kan levere 'inspiration' og 'udfordring' til parforholdet. Flosklerne står i kø for mondænt og 'frigjort' at italesætte hvad som helst, markedet (medierne inklusive: ganske meget sex er ren glosuppe og voyeuristisk forlyst) finder på, så ingen kommer til at kede sig.

Sexualiteten er blevet funktionaliseret på en ny måde, men det forhindrer ikke, at Christian Winther stadig spørger i kulissen og både stimulerer drømmen om den eneste ene og vedligeholder troen på kærligheden som altings gyldne klangbund – i Giro 413 med Lars Lilholts 'Kald det kærlighed' som et rock-hyggeligt udtryk for, hvad Bodega- og Festival-Danmark formår. Skibet skal endnu sejle i nat, så gift bliver de elskende fortsat, med kirkeklokker og himmelvendte besværgelser for evigheden. Det romantiske outfit fejler skam ikke noget, for dobbeltmoral er blevet afløst af en smidig dobbeltbevidsthed, så man både leger ét kød med de ømme følelser i brand og kan realisere sig selv individuelt, serielt og på kryds og tværs med såvel flirt som genital udveksling som legende, eksperimenterende attituder. Noget skal tiden jo gå med.

Hvad sproget også viser: sex er noget, vi *dyrker*, som var det idræt eller sportslige præstationer som marathon, synkronsvømning og slalom – eller en intens hobby, hvor man trækker i waders og kaster snøren ud i timevis, eller henter sin frimærkesamling frem for at studere vandmærker og tælle takker. Der er noget fitness og 'Form & Figur' over det at *dyrke sex*, men også noget landbrugsteknisk, hvor det handler om at kaste sæd ud og få noget til at gro, og faktisk kommer *dyrke* af det oldnordiske *dýrka*: at holde dyr, men også: holde i ære, lovprise, tilbede. Det gamle frugtbarhedsritual *hieros gamos* (gr. helligt bryllup), hvor bonden og hans kone om foråret lagde sig i den friske plovfure og lod deres egen seksualitet overføre den frugtbarørende kraft til jorden (og dyrene), forener det at tilbede med det at 'gøre dyr', men det er næppe betydningslag, der melder sig, når nutidens unge og ældre giver sig til at *dyrke sex*. Set fra egen navle handler det om at *få sex*, i fællesskabets ånd om at *have sex* eller at *gå i seng sammen*, men alle disse udtryk reflekterer mere en handling eller sekvens af handlinger end det, som de gamle grækere talte om som *eros*,

Hvo nogen Qvindis-Person beligger, bøde til sit Herskab fire og tyve Lod Sølv, og Qvindfolket tolv lod Sølv, og stande begge aabenbare Skrifte.
(Danske Lov, 1683, VI, 13, 1.

Tegningerne her og på følgende sider er af Siné, Billedbog, Hans Reitzels Forlag 1966/88.

der mere angiver et begær, en heftig lidenskab, end såvel den mere sentimentale og sociale kærlighed som den gymnastiske genitale aktivitet. Den romersk-latinske ækvivalent er *cupido/cupiditas*, igen begær, attrå, stærk lyst, der med *libido/libidinor* tydeliggør den sanselige vellyst, liderlighed og sexualitetens fest som sådan. På det jævne nøjes vi med at *dyrke sex* og eksperimenterer med nye stillinger (Silvan har sikkert en 'Det er Leth'-video!) – som om det mere handler om at *præstere* noget end om at *nyde* noget.

Det gamle *enten-eller* mellem kærlighedens ømme og sanselige strømninger, som Freud talte om og havde en del klinisk indsigt i de sørgelige følger af, er i dag afløst af et *både-og*, båret af lige dele tolerant konsumbevidsthed og en splitting-lignende accept af to nødvendigheder, der ikke altid behøver at hænge sammen. Tidligere ville man her have talt om en vis kynisme eller gold illusionsløshed, men det er ikke dagens dagsorden, for vi kan juble lige meget og lige henført over det romantiske *kick*, der vil kitte tingene sammen, og af det frie seksualitetsvalg, der både nedbringer ventelisterne og ensformigheden – det er jo *oplevelser* alt sammen, og oplevelser er pr. definition *spændende* og *berigende*. Tilbud er vel til for at blive taget, hvabehar!

At *frisætte* er en tvetydig bevægelse, eller måske snarere en *halv* bevægelse, der ikke bemærker, at når man løsner det bælte, der holder bukserne oppe, så falder de ned, og foretager man sig ikke andet, vil man først snuble i dem, siden vikle dem helt af og rende rundt med rumpen bar... Udtrykt mindre metaforisk indebærer en frisættelse i sig selv alene, at man ophæver nogle juridiske, ideologiske og værdimæssige grænser: hvad der før var forbudt og tabu, er nu tilladt og en del af en mere pluralistisk, liberal kultur. Italesættelsen skifter diskurs: fra forbud, udgrænsning og devaluering til nysgerrighed, frisind og eksponering – altså når den politiske og folkelige vilje af den ene eller anden grund er moden hertil (jf. den modsatte bevægelse i spørgsmålet om de fremmede og islam).

Ved en sådan frisættelse melder der sig to problemer:

Dels at der i et markedsbaseret (kapitalistisk) samfund altid står gesjæftige perso-

ner på spring for at lure den nye frihed af og regne ud, i hvilken retning og udstrækning man kan rykke grænser og forandre vaner – vel at mærke for at tjene penge og udelukkende for at tjene penge og score kassen, inden andre agenter og nye varer tager over. Det betyder, at den frisatte tilstand egentlig bliver kort, og nye selvstændige søgebevægelser hurtigt opsuges og neutraliseres af markedsførte tiltag: det frie land er snart eksproprieret af kreative og besnærende projektmagere, så det egentlige valg indskrænker sig til en række vakuumpakkede tilbud. Det var ikke meningen med slagordet 'Fantasien til magten!', men sådan blev det – sådan bliver det: At være 'på Herrens mark' er ikke at være fri og uden klar orientering, men at være i Bilka eller at zappe mellem Big Brother og Robinson Ekspeditionen. Bliver man syg, er der frit sygehusvalg af samme forjættende kaliber.

Dels at den store glæde ved at slippe ud af gamle, fastlåste normer og slippe af med dogmatiske, snærende bånd indebærer så megen principiel ulyst til at formulere nye grænser og opsætte nye idealer, at man helt afstår fra kritik og fra at træde i karakter og vove en kulturkamp, der kan sætte skel, danne forbilleder og ville noget (jf. Olof Palmes 'politik er at ville'). At tale om sexualmoral er blevet en umulighed, da det usynlige og uudtalte slagord på dette felt er som kalkeret af efter fredsbevægelsens 'Aldrig mere krig': *Aldrig mere moral* – forstået som et stærkt, delvis kulturradikalt præget ønske om aldrig mere at se dogmatiske restriktioner og fordomsfulde skranker på kærligheds- og sexuellivets område. Denne kurs er blevet fulgt så vedholdende gennem de sidste 30-40 år, at man uden sans for følgerne har overladt det til markedet grænseløst og holdningsløst at sætte alle mulige varer og vaner i omløb, samtidig med at man har vægret sig ved at tale om god og dårlig smag, om mening og absurditet, om værdighed og primitivitet. Derfor mangler vi et ædrueligt sprog til at tale os til rette med og i, og vi ender derfor ofte i den stumme position, hvor der intet sker, og intet kan ske.

Eros-vægtring og hor

Måske tror jeg ikke helt på ægtheden i den liberalitet, jeg ovenfor stiller til skue som billede på den postmoderne tilstand – den *efter-frigjorte* epoke, der øjensynlig mere har taget karakter af holdningsløs frisættelse end af målbevidst erobring af nye værdier/livsformer. Afvikling er ikke ensbetydende med *tilvirkning*, såfremt al modstand/kontrast ophører, og den konfliktsky liberalitet breder sig som en kritikløs og ryggesløs størrelse – til fals og til fald.

Det at det stadig kun er meget få, der finder det sjovt, endsige ærefuldt, at se sin mor, søster, kæreste eller ven omtalt som luder, eller liver vældigt op, når en far, bror, kæreste eller ven har fået kontrakt på en rolle som 'tyr' i en pornofilm, viser, at vi trods alt hæger om visse værdier og grænser for sexuel adfærd. Måske i alvor, måske blot pga. en chauvinistisk herre/slave-tænkning, der gerne siger ja til at købe sex og forbruge løs af adgang til andres kroppe og intimitet, men nødigt vil se sig selv eller sine kære i den rolle at sælge kropslig sexservice, det være sig per celluloid eller i et direkte kundeforhold. Lad blot de fattige piger fra Østblokken få en chance, og giv gerne de søde thaipiger noget at rive i; det er jo ikke al ulandsbistand, man behøver at skære ned på! Og Stripperkongens Piger er der vel ingen, der tager skade af...

Lad mig korrigere et par fejltagelser, der afslører, hvad det er for en kulturel suppedas, vi er fedtet ind i. De handler meget passende om *eros* og *hor*. Narkissos-myten og det 6. bud.

Den græske myte handler om den skønne, unge fyr, der er ombejlet af såvel drenge som piger, men kasserer enhver, indtil han selv får den skæbne på halsen at elske én, han ikke kan få, nemlig sig selv i skikkelse af sit eget funkende spejlbillede i en stille skovsø. Derpå går det galt: han dør af længsel eller ved at kaste sig i søen og drukne, og vi – solidt kristent opdragede – forstår da det fatale fald som et forfald

til fordel for selvkærlighed, den syndige modpol til det ene fornødne: kærligheden til Gud og næsten (jf. Luk.10,27f). Det selviske er det syndige *par excellence* (jf. Gal. 5.13-26 om kødets lyst), og derfor er Narkissos en trodsig synder, der ligger, som han selv har redt – altså: velfortjent afklapsning og død.

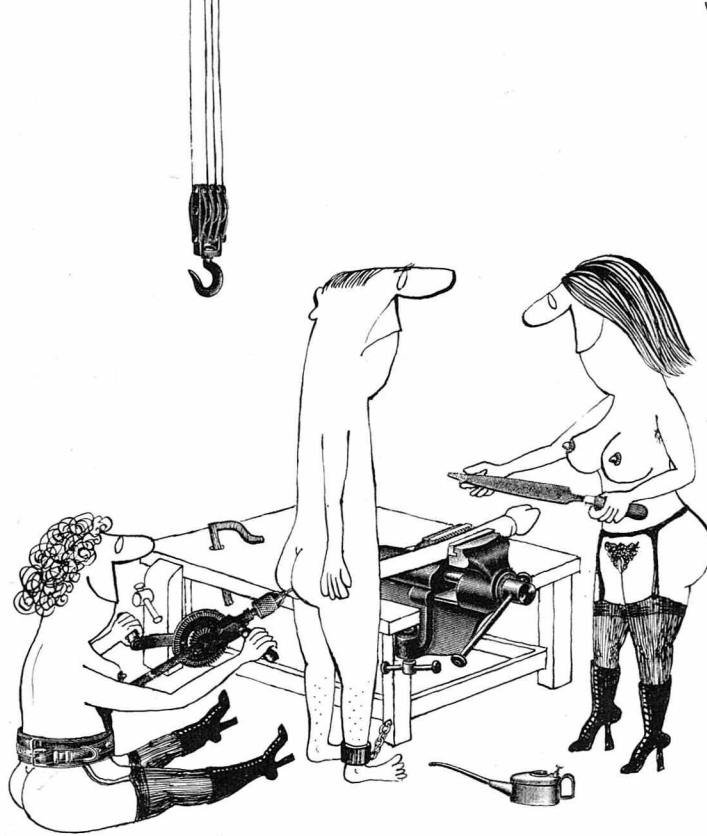
I sin oprindelige græske (kald det gerne hedenske) sammenhæng handler myten dog om noget helt andet, nemlig om at tro sig jævnbyrdig med guderne, så man kan tilsidesætte den naturlige – guddommeligt sanktionerede – *eros* og takke nej til ethvert velbegrundet og indsmigrende begær og gøre sig aldeles gold i lystig og produktiv henseende. Det er at bedrive *hybris*, at sætte sig op imod Olympens logos, og derfor må den straffende retfærdighed (*nemesis*) ske fyldest. Narkissos' tragiske selvførelskelse er ikke hans forseelse, men hans *straf*, for den afgørende lektie var, at man ikke skal gøre sig til (asketisk, afvisende) herre over *eros*, men tværtimod tage begæret på sig og leve det ud – til glæde for en eller flere af de vimsende bejle-re, til glæde for efterslægten, til glæde for *eros* selv, livets kraft. Alt andet er spild af menneskeliv og må kontant afregnes med inddragelse af livet.

"Du må ikke bedrive hor", sådan hed det i den gamle bibeloversættelses udlægning af det 6. bud (2.Mos.20,14), men i den nye oversættelse har der været en socialrådgiver inde over, så siden 1992 er ordlyden: "Du må ikke bryde et ægteskab." Se, det er jo noget helt andet, men det er det faktisk ikke, og til den ende er det nyttigt at kende til Jesus' kritiske tilføjelse til dette bud i Bjergprædiken: "Men jeg siger jer: Enhver, som kaster et lystent blik på en andens hustru, har allerede begået ægteskabsbrud med hende i sit hjerte." (Matt.5,28f) Det er noget af en opstramning – blot tanken eller *motivet* er nu slemt nok (sml. overlagt mord vs. uagtsomt manddrab) – men i vor sammenhæng er det væsentlige, at forbudet ikke retter sig mod utroskab i betydningen 'bedrag af egen ægtefælle/kæreste', men mod det at forgribe sig på anden mands hustru og ejendom – med risiko for også at skaffe ham uægte afkom på halsen. Det er en mandsverden, vi lever og levede i.

Det forhindrer imidlertid ikke, at vi i en kristen eftertid (Moseloven er som bekendt af jødisk herkomst) har udlagt det gammeltestamentelige forbud mod hor som et guddommeligt imperativ til at være sin ægtefælle/elskede tro, dvs. afholde sig fra sidespring og mere permanente elskere/elskerinder *samt* al omgang med prostituerede. Sidstnævnte omtales af samme grund som 'horkvinder', men 'hor' betegner ikke længere krænkelser af anden mands hustruret, men en særlig usædelighed, der dels udstiller den liderlige buk i al hans dyriske elendighed (lokket af depraverede udskud), dels viser hvor lidt han elsker og respekterer sin kære hustru. Hor er simpelthen 'snavs' før, under og efter ægteskabet, for hor betegner en sexuel uorden og urenhed ('grissebasse', 'svinesti'), der ved at være egocentrisk løssluppen er troløs både over for eventuel ægtefælle og over for ægteskabet som sådan. Hor er selve antitesen til 'den eneste ene' og 'true love' – en skændsel mod Guds vilje og næstekærlighedens logik: tænk på næsten og pligten, ikke på dig selv og lysten!

Besmittelse før og nu

Derved havnede vi atter i den kulturelle og historisk fatale modsætning mellem de ømme og de sanselige strømninger, men også i en tematik, der i grunden går længere tilbage, nemlig til naturfolkenes sans for og daglige behov for magisk tænkning. Det handler om besmittelse, om det onde eller synden som en fysisk plet og urenhed, man kun rituelt kan overvinde gennem en anstrengende og ofte ydmygende renselsesproces. Der er ikke tale om en hygiejnisk tankegang, men om en fysisk-stofflig-sanselig måde at forestille sig og omgås det onde på: ganske infantil, men også praktisk. Den, der gør det onde, besmitter samtidig sig selv helt konkret: man får 'snavsede' hænder, 'sort' samvittighed, bliver et værre 'svin' – sproget husker endnu den magiske tænkning, der transformerer den gale handling til en urenhed, der både hænger ved og kan gives videre til tredje part.

Befindis nogen Egtemand at have med anden Egtemands Hustrue aabenbarlig og Ubluelig Omgængelse, og de ikke efter Advarsel sig entholde fra hin anden, men blive fremturende i deris skammelige og forargelige Levnet, da bør hand at miste sin Hals, og hun at stoppes i én Sæk og druknis. (Danske Lov, 1683, VI, 13,25)

Når hor i den kristne tradition i den grad er blevet tabu, er grunden ikke kun det formastelige brud på troskab og dyd, men også en særlig (dæmoniseret) efterbyrd af magisk besmittelses-tænkning. Det, der karakteriserer 'faldne' kvinder, er, at de som 'brugte handsker' har mistet deres uskyld og er blevet befængt med det smuds, som de urene hænder stak i dem. Kønnen – kussen såvel som kvinden generelt – er blevet besudlet, men skaden går også den anden vej, for den, der har 'dyppet snablen' i landsbyens gadekær, kommer ikke ren hjem: også pikken og manden generelt bliver til et svin, man får fysisk kvalme og angst for at skulle i nærkontakt med. Den brudte hymen er ikke i sig selv en besmittelse, men et overtydeligt tegn på at en sådan har fundet sted: at en anden og utilbørlig pik har været der og evigt sølet kussen til. Ifølge hekseprocessernes logik (14-1500-tallet) var visse kvinder så liderligt ansporet af deres 'kødelige vederstyggeligheder', at de måtte pleje omgang med djævelen selv – fanden og hans pumpestok – for at få nok, og *derfor* var de farlige for alle andre, især for mænd der blev lokket i kanen og risikerede deres 'uskyldige' lem...

Den gale handling sidder som en smitsom sygdom på genitalierne og kroppen generelt, så hor i alle dets aspekter bliver et uhyre, man næsten kun kan overvinde ved at iklæde sig tornekrone og kaste sig ud i flagellantiske excesser. Skurepulver og ståluld er en god begyndelse, hvis ikke man kan få lidt royal eller VIP-agtig glamour indover til på magisk vis at nulstille svineriet og gøre lort til guld: 'besmittelser' *opad* er ikke blot rensende, men også socialt berigende. Derfor sidder en vis Miss Lewinsky nu med sit eget talkshow, og i en bankboks har hun gemt sin plettede kjole til mindre heldige tider. Andre må 'spæge kødet' og vise vilje til bod og bedring,

samt acceptere at delvis rensselse går via afsløring, skandale, gabestok, ringeagt og et mærke i sjælen, som aldrig vil gå væk.

Når jeg nævner denne kobling mellem magisk besmittelses-tænkning og sexualitet, er det fordi den stadig spøger på forskellig vis. Den, der har været udsat for voldtægt, føler sig ikke blot krænket menneskeligt og retsligt, men fysisk besudlet og det på en mere vidtgående og varig måde end den intimidering, der har at gøre med efterladt sæd og spyt – selv om de første og ofte radikale rensselsesmanøvrer knytter sig til en bortfjernelse af netop disse sekreter. Oplevelsen af fysisk besmittelse stikker gerne dybere og kan resultere i en foragt for eller fremmedhed i forhold til egen sexualitet og genitalitet, også så man ikke vil lade sin partner eller nye kærester komme én nær. Undertiden glider man videre ud i prostitutionens søle.

Samme fænomenologiske grundstruktur ser vi ofte i forbindelse med utroskab, hvor den bedragede vægrer sig ved fortsat samkvem – kys såvel som samleje: dels af elementær kvalme ved og foragt for den krop (de kroppsdele), der har ladet sig smøre ind i fremmede safter; dels for ikke selv at få andel i denne besmittelse – og gennem en vis meddelagtighed blive ført til at legitimere det passerede: skidt-pyt, for nu er vi begge snavsede til. Først når tiden har læget de værste sår, og den utro person som straf har taget imod passende verbal ydmygelse, kan der være tilvejebragt en slags rensselse, der giver rum for ny intimitet og reel tilgivelse. Dybe følelsesmæssige relationer er formentlig de mest sårbare mht. reaktion gennem magisk besmittelses-tænkning.

Pornografien udnytter en række af disse mekanismer i sin gestaltning af det uop-hørligt genitalt stimulerende og penetrerende univers, hvor mænd – med få pligtskyldige klitoris-onduleringer – får arbejdet sig frem til de afsluttende cumshots, så enhver idiot kan se, hvad en ejakulation i fri dressur indebærer, og hvad en mand kan, når han virkelig anstrender sig. Her er mindst tre fortællinger i gang, hvoraf den afsluttende sperm-udtømning i ansigt (helst med halvåben mund og tungen sløvt roterende for at opfange de dyrebare dråber) eller hen over bryster/maveskind/røv tydeliggør, hvori besudlingen består – og hvem der har magten og kønnet til at svine til og efterlade sig klæbrige, drivende spor. Disse sekvenser af sex, der jo hører de færreste rigtige samlejer til (endnu!), spiller en stor rolle for det primært mandlige publikum, der har brug for identifikation, syn for sagn og gerne ser kvinder som bærbare slimhindeoverflader, man uden nærmere hensyn kan udsætte for pågående friktion og efterlade som plettet trækpapier. Besmittelsen trænger sig fysisk på og manifesterer sig gennem et umisforståeligt herre/slave-forhold: sæden pumpet ud i ansigtet og på kroppen er udtryk for den definitive dominans.

Det, der gør cumshot'et til en kønspolitisk gestus af et vist format, er, at der her arbejdes bevidst undertrykkende med en fundamental fænomenologisk mekanisme, der handler om modsætningen *inde/ude*. Siden antikken, hvor man begyndte at tillægge sæden en ophøjet, livgivende evne, har dens naturlige og eneste moralsk sanktionerede adresse været den ægteskabelige skede og livmoder, der kunne lede til vækst og lovformeligt afkom. Af samme grund var alle andre 'afleveringer' forkerte og syndige: den livgivende sæd måtte ikke havne gale steder, som hos dyr, bøsser, ludere eller direkte på jorden pga. af onani og selvbesmittelse (jf. Onans bedrøvelige historie i 1.Mos.38, der faktisk ikke handler om selvtilfredsstillelse, men om at 'stå af i Roskilde' og i den forstand klatte sæden bort; jf. Thielst 2000).

Modsætningen *inde/ude* ækvivalerer her med modsætningerne *ren/uren* og *godt/ondt*. En ejakulation i skeden er – idet vi ser bort fra voldtægt samt oral- og analsex – en gestus i hengivelsens ånd, et udtryk for intimitet, ikke sjældent knyttet til et gensidigt ønske om befrugtning og graviditet. Alt andet lige er det dér, sæden hører hjemme og måske gør fyldest, om ikke andet så som en naturlig følge af mandens orgasme: allerede brugen af kondom forstyrrer billedet en smule, idet sæden opsamles i et stykke gummi, man derpå med en vis behændighed skal krænge af

og binde knude på for at undgå endnu mere latterlige ubehageligheder.

Afbrydes samlejet, så manden kan trække sit eksplosive lem (pornosprog) ud og lade den klisterede væske malke ud på den andens krop, er der ikke tale om en tap-per offerhandling, men om et skred i intimitet og gestus: det fælles projekt ophører, og den ene part gør sig til situationens herre og afmærker demonstrativt sit territorium. Sæden bliver uren, magtfuld, devaluerende: pludselig fortæller den en anden historie og tilegner sig en strategisk-aggressiv symbolværdi, der er antitetisk til den spontane ejakulation i kvinden. Ganske som det erigerede, pumpende organ er det i forhold til det slappe, dryppende lem på tilbagetog.

Som sådan skriver cumshot'et den moderne pornografi ind i besmittelsens gamle univers. Men der er mere på spil i den gængse koreografi, hvor pikken tvangfrit – og dog med en afgørende tvang til følge – bevæger sig ind og ud af det ene hul efter det andet. Det synliggør den gentagne penetration – mænd der 'tager' og 'knepper' deres kvinder – og tilfører situationen en ny grænseoverskridelse, der relaterer sig til skiftet inde/ude. Mange kender/husker sikkert Ronald D. Laings lille øvelse:

1. slug spyttet i munden
2. tag et glas vand, drik af det og slug vandet
3. spyt i det, slug spyt og vand
4. drik noget vand, spyt det ud igen i glasset, drik og slug det, du har spyttet ud (1970, s. 50)

Set fra pikkens synsvinkel kan det være ret lige meget med bevægelsen fra kusse til anus til mund og tilbage igen, men registreret af mundens ejerkvinde m/k er det en anden historie – også (video)anskuet af tredjemand, der overtydeligt ser disse skift mellem inde og ude og den mere end tvetydige substans, der passerer revy og maser sig ind i en mund, der er uden valg og personlighed. Dette er jo ikke en beskrivelse af gensidig leg med accept af ret mobile grænser, men af en fast og næsten dogmatisk koreografi i det pornografiske univers, som vi kender det, og hvor smæk, støn og skrig i lydsporet afspejler det rå og devaluerende spil til ære for en fallisk-triumferende monokultur. Besmittelsens maskulint domesticerende veje er ingenlunde uransagelige, men de er heller ikke under synderligt pres fra en divergerende, endsi-ge afklaret køns- og sexualmoral. Så har jeg ikke overdrevet!

Købesex

Man skulle tro, at prostitution og pornografi var dårlig smag i en kultur, der for fuld musik hylder kærlighed og troskab, hengivelse og sanselighed, ligeberettigelse og menneskerettigheder, og som har frisat sexualiteten og kønnets relationer så vidt, at det skulle være muligt for alle, med en vis tålmodighed, at finde partnere til gensidig lyst. Om ikke altid for evigheden med den eneste ene, men mindre kan vel også gøre det. Så hvorfor søge endnu mindre – ja, langt mindre: en luder, trækkerdreng eller pornofilm til hurtig, konfliktfri ekspedition af spænding med 'afslutning'?

Det kan der naturligvis være ensomme, psykologiske, eksistentielle, sociale – ja, endda fysiologiske grunde til, fordi alt andet forekommer umuligt, og fordi markedet jo så smidigt tager (usynlig) hånd om alle. Der er dog ingen grund til nærmere at overveje disse altid legitimerbare eller undskyldelige situationer, for de ville ikke eksistere, hvis ikke sex – fri sex-service – for længst var blevet gjort til en elementær vare, man ligefrem kan abonnere på vis-à-vis Securitas, *Bo Bedre* og friske leverancer af æg og gulerødder fra Den økologiske Staldbutik. Engang hed det 'diskret forsendelse', når man pr. postordre bestilte kondomer eller kulørte super 8-stripfilm i brune vareprøvekuverter, men i dag er der ikke noget at skjule, for der er ikke noget galt i at kvirere en chokoladebrun escort, lægge lidt hardcore-porno i indkøbsvognen eller stille til en omgang nåle, stearin og pisk i torturkælderen på Peter Bangs Vej. Det er jo et frit

land, vi lever i, og man skal ha', hvad man har lyst til!

Nemlig. Og dét fremstød er nok det dumme, vi har begået og gejlet en temmelig falsk og holdningsløs liberalitet op til at acceptere. At købe sex turde i vor kultur egentlig være *under lavmålet* og udtryk for en rigtig *dårlig smag*, for selv om vort flagrende frisind også frisætter enhver til at tage bagvejen og betale sig fra arbejdet med at tilfredsstille sin fremmedgjorte lyst, har vi officielt bekendt os til og villet en anden dagsorden: vi dyrker overalt det sande selv, det autentiske forhold, tid til nærhed og fordybelse – og hvad tidens fraser nu kaster i grams for at signalere sine gyldne idealer og hjertensgode hensigter. Vi ved godt, at det er ordgejl, men vi tør ikke helt fritstille den humanitet, vi har arbejdet frem, og illusionsløst kaste os ud i en heftig og gnidningsfri *sein zum Tode*. Derfor lever den postmoderne variant af *homo sapiens* efter den fiffige logik, at hvis moral er godt, er dobbeltmoral dobbelt så godt: det giver nemlig et vældigt frirum, man ikke skal aflægge regnskab for, samtidig med at de gamle drømme og idealer trives som meningsramme.

Nu handler købesex jo ikke kun om kundernes moralske og eksistentielle habitus, og hvad det er for kulturelle værdier og menneskelige egenskaber, de sætter over styr hos sig selv, men også om hvad det er for et arbejde, de holder i gang og rekrutterer nye skæbner til. Penge og aftaleforhold (prisfastsættelse) kan åbenbart neutralisere de fleste former for ansvar og forpligtethed, for har vi at gøre med et elementært moment af frihed (mellem myndige personer, der kan svare ja og nej), må den enkelte lude og pornoaktør jo selv stå inde for sit job og de belastninger og det ubehag, der måtte følge med. Sådan tænker det liberale samfund, hvor alle er sin egen lykkes og ulykkes smed: tab og vind med samme sind, eller find dig et arbejde med færre ulemper og faremomenter. Længere er den historie ikke, hvis vi kobler det sociale og den enkeltes livshistorie af, og vulgæreksistentialister og kyniske liberalister ejer ikke en større horisont.

Derfor er det nu ikke rigtigt, som Lone Overgaard Thier gør i den nye feminismeantologi *De røde sko* (s. 126), at betragte prostitution som voldtægt, for et af jobets alvorlige risici er faktisk – oven i det aftalte – at blive udsat for voldtægt. Den nuancering ændrer ikke ved, at prostitution som fænomen – vis-a-vis hardcore pornografi (jf. ovenstående) – gestalter en særlig maskulin-strukturel vold mod kvinder, som burde være en saga blot: ikke kun som konsekvens af vore idealer om ligestilling, men især pga. et menneskesyn centreret om værdighed (individualitet, integritet) og frie, gensidige relationer. Andrea Dworkin har i *Intercourse* (1987) nærmest identificeret samleje med voldtægt, idet hun ser enhver pik i en kusse som en penetration, der udstråler magt og beherskelse, men såvel sproget som seksualiteten bliver meningsløs, hvis ikke man skelner mellem voldtægt, købesex og erotik – det aggressive, det golde og det lidenskabelige samleje: sex under tvang, under accept (passiv eller betalt servil) og sex som fælles følelse og vilje. Af samme grund er det temmelig idiotisk af Nils Johan Ringdal at kalde sin store fremstilling af prostitutionens verdenshistorie for *Kærlighed til salg* (se min anm. i *Social Kritik* nr. 64, 86-88), for selv om visse kunder bilder sig ind, at der er lidt kærlighed gemt i deres surrogatknald, og selv om der smøres med søde ord (al reklame lyver!), så er det ikke kærlighed, der udbydes og forhandles, men et differentieret og ganske *cool* sortiment af 'afslutninger'.

Man kunne her anføre, at da prostitution hertillands alene er blevet afkriminaliseret, men ikke anerkendt som erhverv, har end ikke arbejdstilsynet eller bedriftssundheds-tjenesten noget at gøre, for en massageklinik, et hotelværelse eller bagsædet i en bil i Skelbækgade er ikke en arbejdsplads, der skal leve op til bestemte standarder. Kun når kønshandlen angår personer under 18 år, er der en jura på spil, og da kun hvis den pågældende pige eller dreng "helt eller delvis ernærer sig ved prostitution" (§223a i straffeloven) – hvilket er så umuligt at vurdere og opgøre, at der aldrig er blevet rejst sigtelser på det felt. Såfremt arbejdstilsynet m.v. har opgaver at varetage i forhold til de filmstudier, hvor der produceres pornofilm, er jeg sikker på, at de indskrænker sig til at

checke udluftning, toiletforhold, hviletidsregler osv. og ikke stikker næsen i det egentlige sexarbejde på lagenerne. Disciplineret, profitmaksimeret slaveri.

En anden omstændighed ved, at prostitution er afkriminaliseret, men ikke legaliseret og registrerbart som erhverv, er, at man ikke kan svare moms og føre regnskab som selvstændig for fx at komme under virksomhedsordningen – i hvert fald kun ved at kalde sit arbejde noget andet, fx 'skopudsning' eller 'brillevask', så der kan ske fradrag for køkkenruller, sæbe og annoncer. Insisterer man af visse grunde på at selv-angive sin indkomst som prostitueret for at svare B-skat og opføre sig som ansvarlig borger, bliver man også nødt til at pynte på sandheden og fx angive 'massage' eller 'terapi' for ikke at påkalde sig uønsket opmærksomhed. Løgnen hænger overalt i gardinerne.

Det nemmeste og mest logiske er derfor at betragte prostitution som *sort arbejde*, unddrage sig beskatning og måske endda opretholde en social klassifikation, der udløser kontanthjælp, boligtilskud osv. Den liberale situation friholder nok den prostituerede fra at begå strafbar utugt, men tilskynder hende/ham samtidig til svindel og bedrag. Pornomodeller er knap så udsat for sådanne fristelser, da de – efter en vis målestok, ud fra et særligt blik – ikke handler med sex og prostituerer sig, men blot laver film og gør karriere i medierne, hvorfor de uden problemer kan agere som lønmodtagere med arbejdsmarkedsbidrag, pensionsordning osv. Grænsen hos Told & Skat går alene der, hvor man søger fradrag for sine silikone-bryster (eller penisforlængelse) med den begrundelse, at der er tale om en nødvendig udgift i forbindelse med kompetent varetagelse af jobbet.

Porne og porno

Det, der binder prostitution og pornografi sammen, er, at begge dele handler om købesex, om en særlig servicering af seksuelle behov mod 'usselt mammon'. Bemærk at snavs/besmittelses-metaforen her angår de kære penge, der både kan 'lugte', ansprende til 'urent' trav og lede til 'beskidte' forretninger, som andre må 'fejfe' og 'tørre' op efter (jf. Freud og psykoanalysen for en nærmere analyse af sammenhængen mellem analitet, pottetræning og penge). Købelyst og sexlyst – kapitalismen og orgiet – synes at have samme skamfulde dobbelthed knyttet til sin italesættelse: vi vil de rene linier og accepterer det uundgåelige svineri. Mådehold, som de gamle grækere bestemte som sofrosyne = det rette mål (hverken for meget eller for lidt), er en vanskelig ting at håndtere, og kulturen kender kun til at stemple sine misfostre og vildskud med ord fra møgkølen. Både penge og sex ligger bestandig på grænsen mellem mådehold og udskud og bliver derfor selv ofte en slags barometer på kulturens vejrlig – for andre en slagmark til udkæmpelse af nye slag om værdier og grænser.

Det samme kan man sige om prostitution og pornografi, idet begge – diskussionen af og lovgivningen om begge – til stadighed indgår i kulturens forsøg på at finde sine egne ben ved at afgrænse sig fra det onde ('syndige') og forbudte andet. Prostitution har været et uhyre, fordi det 1) indebar spild af sæd, 2) inkarnerede den selviske lyst, 3) krænkede kærligheden og troskabsløftet, 4) gjorde det svært at opretholde en dydig, borgerlig moral, 5) viste foragt for ligestilling, og 6) fundamentalt tilsidesatte den menneskelige værdighed. Ophører prostitution med at være et problem, ophører kulturen med at fastholde sit niveau og have yderligere ambitioner, og vi glider langsomt baglæns til en mindre fordringsfuld og værduanceret praksis.

At lade sig anfægte af prostitution er at sige nej til kulturel degeneration: kan vi ikke løse problemet nu, så må det være muligt engang i fremtiden! En dag må vi kunne sende den sidste sexslave på pension og gøre en ende på genital tilfredsstillelse pr. stand-in og flittige, betalte hænder. De fleste politiske utopier inden for det sidste par hundrede år har fuldstændig elimineret prostitution: enten i en modernistisk-teknologisk vision af det perfekte timede samfund, hvor alle i rette tid og til rette

formål finder den evigt rette partner (Cabot og Bellamy) eller i en romantisk retrovision af det glade, dannede og materielt nøjsomme samfund, hvor den eneste ene er selve livets nøgle, om nødvendigt med en enkelt skilsmisse på vejen til den rette partner (Morris) – eller i den vilde frihedsdrøm om de mangfoldige lidenskaber og kærlighedsforhold, hvor alle erotikkens kombinationer og lykkerelationer tvangfrit lader sig udfolde (Fourier; jf. min *Den bedste af alle verdener*, 114ff).

Med pornografi hænger det lidt anderledes sammen. Selv om betegnelsen er af nyere dato, relaterer den sig til en billedmæssig og litterær – og i den rækkefølge – tematisering af eros, der i europæisk sammenhæng går i hvert fald 2500 år tilbage (længere rækker de nagelfaste kilder ikke). Da begrebet *pornografi* kom til verden for et par hundrede år siden (1769: se M. Thing, 14ff), var det egentlig ganske gennemtænkt med henblik på den genre, det skulle bestemme: 'porno' kommer af det græske *porne/pornos*, den hhv. kvindelige og mandlige hore eller leverandør af købesex – og 'grafi' af det græske *grafein*: skrive, skildre. Pornografi er således skildringer og fremvisninger af prostituerede, underforstået af deres seksuelle praksis – eller måske snarere: som passivt spejl for deres penetrerende og/eller oralt servicerede kunders lystigheder.

Som sådan går der en lige linie fra antikkens drikkeskål med 'glædespiger' fra det 5. årh. fvt. til John Clelands *Fanny Hill* fra 1749 (inkl. Hogarths berømte tegninger) og videre til Charles Bukowskis fordrukne beretninger og danske Henrik Lists rent epigonagtige *Pussyland* (2001). Men porno har skiftet karakter: dels fra at angå prostituerede til at omhandle *vild, promiskuøs sex i almindelighed* – dels fra en mimetisk eller fantastisk skildring i ord, streg og farver til en gestaltning via foto/film og *rigtige* mennesker. Det lyder måske ikke af alverden, men man kan jo sammenligne de tegnefilm, hvor Tom og Jerry gennemgår de mest afsindige og voldelige excesser, med de pornofilm, hvor en ung bagerjomfru behændigt gennemolles af tre blikkenslagere på én gang.

Mindre kan selvfølgelig gøre det, hvis det blot er skiftet fra fiktion via ord, streg og animation til affotografering af *the real thing*, vi vil tydeliggøre som det nye og fatale: et skifte, der kalder på sexarbejdere, der lægger egen krop til en medieproduktion, der skal stimulere og tilfredsstille andres libidinøse behov i en sær, kontrolleret sammenblanding af nærhed og afstand. Ikke ved at appellere til en fantasifuld sanselighed, men ved kontant at skildre og afregne den praksis, som mange øjensynlig drømmer om selv at være en del af. Ofte med en vis s/m-lyst og ekstrem grænseløshed skjult i kiggeriet, senest eksemplificeret af ungdomsmagasinet *Bazar*, hvor en kvinde har sex med en zebra (!), og gennem den tjekkiske pornoproducent Robert Rosenbergs planer om at optage voldsporno i tilintetgørelseslejrene Auschwitz og Theresienstadt: *Arbeit macht frei!*

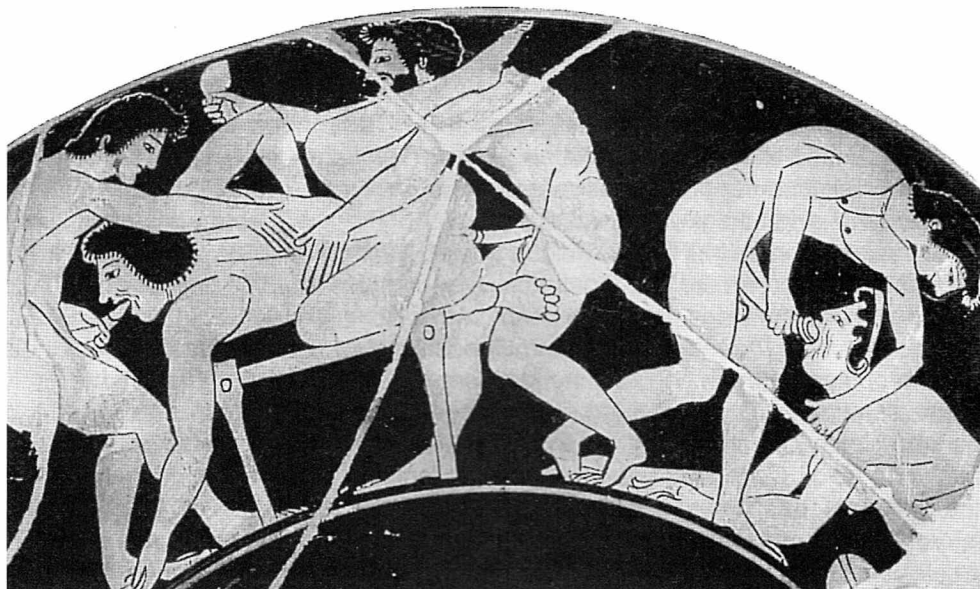
Her er ikke tale om et diskret spil, hvor luderer kan lade som ingenting og blot afvikle sit forehavende til kundens tilfredshed (for derpå at forberede sig på næste job), men om en eksponeret praksis, der når langt ud over det lumre velour-studie og – principielt – til evig tid udstiller, hvad man leverer og lægger krop og person til gennem en kynisk sexindustri. Nok se, men ikke røre, lyder det næsten undskyldende, men fotofælden – en art erotiseret gabestok – er ikke den eneste slags brændermærkning, man kan hente sig i pornobranchen; der er også den, der korporligt går på såvel krop som sjæl. Der er mere følsomme genitalier og identitetsgivende personligheder med i spillet, men dén erfaring kan komme lovlig sent.

Set fra et elementært niveau er der måske ikke den store forskel i som skuespiller at lægge krop til den oprørske Nora i Ibsens *Et dukkehjem* og den anderledes fjellige og forslugne type i *Deep Throat* – det er jo bare komedie alt sammen! Jo tak, men med en fremmedgørelse til følge, som næsten overgår den direkte køb/salgrelation, der trods alt er luderens virkelighed, thi den mandlige partner – de mandlige partnere – er selv på job og har også kun et betalt begær at håndtere. Hvor luderer

har at gøre med en 'naturligt' liderlig mand, der for sin egen skyld vil tilfredsstilles (og gladeligt griber til pungen i den anledning), dér ligger den kvindelige pornomodel og gør sig modtagelig for stumme, mekanisk-falliske manøvrer i hoved, kusse og røv. Billeder hun sig ind, at hun også får noget ud af det – for det får den ejakulerende han i minimal forstand til sidst (om alt går vel) – så bilder hun sig virkelig meget ind, ganske som de ludere der gør sig til af at udleve deres særlige seksualitet på jobbet og kalder det et frit valg af egen krop og lyst (jf. debatindlæg i Pol. 20.3.02).

At arbejde med sex for at give tilfredsstillelse eller agere liderlighed og lade sine kropsåbninger og slimhindeoverflader intimidere/udsætte på instruktørkommando, det er at lukke så afgørende og nødtvunget af for sin egen seksualitet, følsomhed og autenticitet, at disse sider af livet og ens person enten alvorligt traumatiseres, stigmatiseres eller ganske nedslides – ikke sjældent med et vist misbrug af druk og drugs for at dulme og glemme lidt. Om rekrutteringen til jobbet skyldes tidligere sexuelle overgreb og kropsligt/emotionelt grænseoverskridende handlinger (som mange cases viser) eller ej, ændrer det ikke ved det ansvar, der er sørgeligt fraværende hos enhver, der køber sex hos en prostitueret eller ved at orchestre hardcore pornoproduktion.

Kants kategoriske imperativ til reformulering af humanismens grundtanke: "Handl således, at du altid behandler menneskeheden, såvel i din egen person som i enhver andens person, tillige som mål, aldrig blot som middel." (1993,63), gælder vel ikke i alle arbejdslivets sammenhænge, men turde i den grad gøre det, hvor relationen direkte forlanger menneskelig indsats, dvs. hvor medmennesket skal give noget af sig selv, blotte sig fundamentalt og agere en meget personlig lyst og gestus. Men en luder og en pornomodel behandles som rent *middel*, og der er ikke meget formildende over den replik, at det jo er et frit valg at prostituere sig. 'Frihed' tager sig her ud som en mødom, der tidligt bliver taget af markedet og den maskuline magt: et positivt signalord uden faktisk realitet. Det ville være mere regulært at vende logikken om og sige, at prostitution og anden sexproduktion – trafficking og sexturisme inklusive – er et elementært bevis på, at såvel patriarkatet som kapitalismen virker. Ja, virker, ganske som børnearbejde engang viste det – og før det slaveriet!

Fra porno til kunst t/r: først undersiden af en antik drikkeskål, dernæst Edouard Manets 'Frokost i det grønne' (1862/63) og endelig Jeff Koons 'Manet Soft' (1991). Egentlig viser Manets billede blot to kunstmalere, der pauserer med deres modeller, men der var mere eller andet på færde for det ikke helt uskyldige blik. Det tager Koons så konsekvensen af og fotograferer sig selv slikkende kusse på sin pornokone Ilona Staller – måske endda også med venlig hilsen til Gustave Courbets 'Verdens skabelse' (1866).

Sex som menneskerettighed

Den frihed, som alle i det moderne samfund øjensynlig har til at gå i hundene eller skaffe sig lidt mening og lykke i livet, er en underlig sammenflikket størrelse, der let kan minde én om candyfloss: en skøn opsats, der ikke er andet end en omgang klistret sukker, man hurtigt får kvalme og ondt i maven af.

Det er en forestilling med såvel liberalistiske som eksistentiale rødder: troen på en fri vilje uden skranke i det indre eller ydre, uden historie der modificerer, men med en individualistisk sanktion, der som den protestantiske tros personlige legitimitet ikke er til at skyde igennem. Det er vor mest basale tautologi: vi har frihed, fordi vi er frie individer; og da vi kan tænke frit, kan vi også handle frit. Friheden er i det perspektiv ikke forpligtende, men frisættende: ikke et vilkår der fører til den kjerkegaardske etik, men til sammes æstetiker – sindbilledet på den moderne ('jegyge') forbruger, der især har sin frihed i evnen til at købe og smide væk, tage en flirt og slippe den igen (læs *Forførerens dagbog*). Livets mening er defineret som en perlerække af 'spændende oplevelser', og friheden handler om retten til at gribe disse, bl.a. ved i videst muligt omfang at forvalte egne optjente penge og talenter og ved selv at gradbøje godt & ondt, dvs. frit legitimere hvad man i det enkelte nu 'har lyst til'. Når sex er vejen til eksistensen, må man blive *sexistentialist*, et begreb og en selvforståelse, som naturligvis stammer fra USA, men også er kendt i Norge (se Jone Salomonsens artikel i Wyller 2001).

Dertil tjener først og fremmest den populærpsykologiske tale om at 'realisere sig selv', der har alle mulige aner: lidt Maslow (behovspyramiden), lidt Jung (den arketyriske individuation), lidt Kierkegaard (selvet som projekt: man vælger i frihed sig selv) og – for nu at skræve helt tilbage til antikken – lidt Aristoteles (teleologien: at virkeliggøre sin hensigt/telos). Sidstnævnte fører os i retning af forestillingen om det *naturlige* eller konstitutionelle i ethvert menneske, som man – efter lidt sokratiske 'Kend dig selv'-fokusering (ikke for kritisk, vel) – gør klogt i at forsøge at få frem og realisere: 'Jeg har det i mig!' – 'Nej, det er ikke lige mig!' – 'Det kom simpelthen til mig!' osv. af samme romantiske skuffe. Stillet over for tilværelsens kontingens og livets vilkårlighed er der ingen ende på, hvor glade menneskenes børn kan blive for alt *medfødt*, der ikke alene er noget, men også vil noget. Lad det være skabt af en gud, planlagt af stjernerne eller blot foldet ind i den enkelte sjæl og krop af naturens evigt individualiserende tendens (læs Steffens & Co.). Det vigtigste er, at jeg ikke selv skal stykke en smule meningsfuldt liv sammen, men alene behøver at gribe den – også evigt – givne frihed til at realisere, hvad der allerede ligger i mig. Enhver fornemmelse for sne, følelse for den sande aura eller lyst til at eksperimentere med lidt tantrisk-anal sex kommer lykkeligvis indefra og har dermed det frihedens stempel, som tiden kalder på. Hvad mere er der at legitimere?!

Foruden disse ideologiske mekanismer mødes der i det moderne menneske to andre tankefigurer, der på forskellig vis også stimulerer den glade frihed til – bevarer, på markedets vilkår – at realisere sig selv. Jeg tænker dels på *naturretten*, oplysningstidens bidrag til bagom ryggen på Kirken (og Gud) at sikre os visse fælles, umistelige grundværdier og -rettigheder (kodificeret gennem diverse menneskerettighedserklæringer): midt i kulturens mangfoldige og historisk foranderlige landskab gives der *naturlige* – qua fødsel som homo sapiens – rettigheder, som alle har (principiel) lige andel i. Retten til frihed toner her frem med en særlig fascinationskraft og overskygger gerne retten til liv, værdighed og en vis ukrænkelighed. Retten til frit at tale (også i mobiltelefon), tro, forsamling osv. udvikler sig let til en ret til frit at handle – i alle ordets betydninger – og overser derved det regulative princip, der tager vare på andres ret til tilsvarende udfoldelse af deres person og frihed. Kan en frihed i handlingslivet ikke umiddelbart tilvejebringes, kan den vel beskyttes ved at blive ophøjet til rettighed – menneskerettighed: noget alle og enhver har ret til.

Her kommer Freud og psykoanalysen til hjælp med et argument, som de færreste

tør sige nej til. Det handler om *driftslæren* og den hydrauliske model for menneskets energi og lystpotentiale: drift er den lystorienterede energi, vi kontinuerligt frembringer ved at tage næring til os og trække vejret, og da der således konstant pumpes driftsenergi ud i det store libidoreservoir, som betinger vor eksistens og lyst (tilfredsstillelse), er logikken, at der løbende skal omsættes (forbruges) nogenlunde samme mængde libido, som der tilgår. Ellers indtræffer der en tilstand af frustration og overophedning (Reich: libidostase), som kaster den tilbageholdte energi ud i afvigende og ødelæggende baner – som en å, der går over sine bredder og afstedkommer vilkårlige, fatale skader.

Denne grundforestilling indebærer, at menneskets seksualitet ikke kun – som Groucho Marx sagde – er kommet for at blive, men også at den skal have afløb, hvis man vil undgå at tage skade på sin sjæl. Selv det at 'stå af i Roskilde' – en pligt for mandlige pornomodeller for at synliggøre præstation og triumfere dominans, i gummi-fattige tider en gængs præventiv minimalløsning – blev af doktor Freud udlagt som en så dyb frustration af den (naturlige) seksualitet, at manøvren blev gjort ansvarlig for angstneuroser i særdeleshed og 'moderne nervøsitet' i almindelighed (1898a, 1908d). For mænd såvel som for kvinder, der dog ifølge den freudske fortolkning af kønnene skulle udleve lysten via vagina (friktion i skedegangen) og aldeles ikke via kloritoris; den var at betragte som et infantilt, uudviklet fallisk organ, man i kvindelighedens interesse burde lægge bag sig – ved at omstille sig fra aktiv til passiv seksualitet (en sen gentagelse af Aristoteles' lære: jf. Thielst 2000,54ff).

Mens Freud var på vej med sine kliniske beviser for, at frustreret seksualitet fører til hysteri (qua navnet et gammelt kvindeproblem) og angst, var den naturalistiske litteratur godt på vej med samme indsigt – læs fx Amalie Skrams *Constance Ring* fra 1885. Tidligere samme år skrev Georg Brandes i en anmeldelse af Arne Garborgs *Forteljinger og Sogur* (1884) og i klar trods mod Bjørnsons kyske 'hanskemoral' (efter skuespillet *En hanske*, 1883):

"Den kunst at fordre kyskhed er ikke stor. Det er ikke af kærlighed til lasten, at modne mænd ryster på hovedet deraf. Det er, fordi de ved, at skrøbelig dyd altid er mange fold naturligere og sundere end unaturlig last, og som menneskeheden nu en gang er udviklet, er det imellem disse to, at valget står. Lad opdragelsen ved naturlig og utilsløret fremstilling af kønsforholdene gøre sit til at tvinge drifterne inden for naturlige grænser; men lad os ikke indbilde os, at de lader sig undertrykke eller udrydde, uden at mennesket bliver defekt eller fordummet. (...) Driftslivet er og bliver jordbunden for fantasiens og skønhedens blomst, ikke mindre end for giftige og stinkende vækster." (*Tilskueren*, januar 1885; efter Thielst 1978,137)

Når ikke sublimeringen og kunsten banker på døren og inviterer seksualiteten *opad*, og kødets lyst ikke folder sig ud i gensidighedens navn og tømmer karret, så har vi den 'libidinøse' galeanstalt, der trækker seksualiteten *nedad*. Enten ved at slå sig på prostitution, voldtægt og misbrug af børn (agere *udad*) eller ved at fortrænge og fornægte indtil den manifesterede sygdom (reagere *indad*). Man bliver jo syg af ikke at få sex (eller ikke få sex nok og på rette vis), så man forstår den ærbare frøken Sannom, der under 1880'ernes heftige 'sædelighedsfejde' måtte forsvare sin selvvalgte jomfrustand med ordene: "Jeg fejler ikke det ringeste, ikke engang en smule mavekatar; jeg er et fuldstændig sundt menneske." (op.cit.,156)

Den går ikke længere: efter Freud, Reich og Marcuse – Fourier var der jo ingen, der havde taget alvorligt i så henseende – blev det nødvendigt med en vis portion sex, helst under fuld orgastisk potens, hvis man ville sørge for en sund sjæl i et sundt legeme. Derfra og til at knæsesætte sex som en egentlig 'menneskeret' er der slet ikke så langt, hvorfor Socialministeriet i sin omdiskuterede pjece "Seksualitet – uanset handicap" (signeret Henrik Dam Kristensen 28.2.01, sanktioneret af Henriette Kjær jan.02) kan indlede med at henvise til "FN's standardregler om lige muligheder for handicappede" (nr. 9), hvor der understreges, "at mennesker med nedsat funk-

tionsevne skal have mulighed for at opleve deres egen seksualitet og have seksuelle forhold på linie med andre mennesker, og at de i denne forbindelse skal støttes gennem lovgivning samt med relevant rådgivning." (s.7)

Det pudsige i denne menneskeretslige ligestillingsbetragtning er, at den ved at tage sig særligt af de særligt svage kommer til at give de handicappede en positiv særbehandling set i forhold til de nørder og erotiske fumlere, der blot er funktionsramte i kontaktfærdigheder og forførelse: hvor skal de gå hen med deres sexrettigheder? – Ja, hvis de overhovedet har mod på at gøre deres rettigheder gældende, så er det ikke just købesex, som det moderne og fleksible samfund mangler. Men måske lidt professionel vejledning: hvad med 'Statens sexforbrugerråd' med fri klageret og abonnement på 'Tænk på mig'?! Terapi kan enhver idiot jo få i hoved og røv og fra morgen til aften.

Tilbage til Socialministeriets anderledes alvorlige tiltag, hvor det i kap. 4 viser sig, at 'støtte og hjælp til seksualitet' (som del af 'relevant rådgivning') har tre niveauer: 1) seksualvejledning, 2) seksualopklæring og 3) anden støtte til seksualitet. Til seksualopklæring hører – når der er behov herfor – instruktion i onani, hvor hjælpepersonen "i nogle tilfælde fører personens egen hånd": ikke indtil øvelse gør mester, for der må kun ydes konkret hjælp til onani "i forbindelse med oplæringen", hvorfor hjælpen ikke må tage karakter af "en hyppigt tilbagevendende ydelse ... med henblik på en stadig seksuel tilfredsstillelse" (s.18). Det gælder altså om at holde ørerne stive, så man lærer tricket, men ellers er det jo tilladt at få tilbagefald og amnesi. Og dét er sikkert mere skægt, når det handler om onaniopklæring end om praktisk instruktion til sammen med en partner at komme i samleje-stilling og få mekanikken til at virke.

Såkaldt 'anden støtte til seksualitet' kan indebære hjælp til at komme i byen og finde en kæreste, kropslig sensitivitetstræning via almindelig massage/massør og formidling af kontakt til en prostitueret: "Hjælpepersonen må i nogle tilfælde følge personen til den prostituerede", men desuden også involvere sig så meget i køns-handlen, at vedkommende "har en samtale med den prostituerede for, sammen med personen, at formidle ønsker, sørge for at der er afsat tid nok etc." (s.19). – 'Fistfucking, så gerne, og afsluttende med gensidig fransk – jo, regn med 2½ time i alt. Vi skal nok tage os af at regulere P-skiven, og takker for bestillingen!' Skal fru Jensen have sin nye hofte nummer 117, skal jeg vel også have adgang til at opleve min egen seksualitet – mere Løkke for pengene, simpelthen!

Lidt mere nøgtern kan man her konstatere, at staten ved at bede sine 'hjelpepersoner' kontrahere om sexydelser i fast regning (dog næppe bogført under institutionen) selv forbryder sig mod straffelovens rufferiparagraf (§229), hvor også den, der i "ofte gentagne tilfælde optræder som mellemmand" – og derved bidrager til den prostitueredes "erhvervsmæssige utugt" (som det med en snerpet vending endnu hedder) – står til straf: fængsel indtil 3 år eller bøde. Man kan også konstatere, at staten nok kan bekvempe sig til at afkriminalisere prostitutionen som sådan (over 18 år) og gennem socialforsorgen tage del i de frisatte ydelser (for ikke at overbelaste sine ansatte hjælpepersoner med intimiderende sexarbejde i lovens ånd), men ikke kan ranke ryggen, tage konsekvensen af det åbne samfund og gøre sexhandel til et regulært (og dermed reguleret) arbejde med fuld pligt til skat, AM-bidrag, forsikring, arbejdsmiljøtilsyn, ligeløn, strejkeret osv.

Det er ikke luderen, der i konsekvens af Socialministeriets pjøce bliver taget med bukserne nede, men staten selv: en lusket alfons, der hellere betjener sig af samfundets underste end betaler sine egne sex-socialarbejdere fyrsteligt for at gå linen ud og sørge for, at ingen handicappede sidder tilbage med en libidinøs menneskeret, der ikke bliver tilfredsstillet. Se så at komme i arbejdstøjet – og tænk også på mig, når jeg bliver ensom og gammel og er parat til at give min venstre hofteskål for et godt knald! Det vil da være hulemands-tænkning, så det forslår.

Hvilken Mands-Person sig i Horehuus lader finde til Utugt at bedrive, og der antreffis, straffis første Gang med otte Dagis Fængsel, anden Gang dobbelt saa længe. Qvindfolk, som sig i saadanne Huse opholde til Utugt, straffis med Kagen, eller settis i Spindehuset. (Danske Lov, 1683, VI, 13,30)

Forbud eller etik

1966, 1967, 1969 og 1973 er vigtige årstal i sexualpolitikens nyere Danmarkshistorie: i 1966 kom P-pillen på markedet, i 1967 blev forbudet mod tekstlig pornografi ophævet, i 1969 også billedforbudet, og i 1973 blev der indført fri abort. Sex og formering blev skilt ad på radikal vis, i fuld overensstemmelse med at behovet for sex i det moderne velfærdssamfund er betydeligt større end behovet for graviditeter og børn, og med at fordringerne til sexuel lyst og udfoldelse (oplevelse) var begyndt at aftegne deres egen, liberale og mangfoldige diskurs. Deraf frisættelsen på pornografiens område (eksplicit 1967/69) og i forhold til prostitution/intim massage (implicit pga. manglende tiltale, eksplicit via revision af straffeloven 1999) – og deraf frisættelsen af gamle 'spilleregler' om troskab, kærlighed, intimitet, gensidighed osv. Når Jagger og Rolling Stones sang 'I can't get no satisfaction' (1965), var der – på Freuds og egne vegne – grund til at gøre oprør.

Sådan blev det, men intet nyt og frisat får i et kapitalistisk samfund lov til at fumle sig frem til nye grænser, normer og idealer; der gives ingen legetid med plads til fantasi og uforstyrrede søgebevægelser. Da sex samtidig er den eneste fælles og uendelige historie, vi har tilbage i en postmoderne verden, hvor de store fortællinger er døde (og højere/humane idealer således er afskrevet), kan markedet ikke gøre andet end at lægge det ene libidinøse tilbud i forlængelse af det andet – læs Nikolaj Frobenius' *Den generte pornograf* (2000), inden den heri indeholdte dystopi bliver til skinbarlig virkelighed. Derfor står vi i en ganske ny situation, hvor riget ikke fattes 'satisfaction' i genitalt metermål, men nok intimitet, blufærdighed, urørlighedszoner og retten til ikke at vide, se og høre alt, dvs. retten til også famle sig lidt frem og lade sommerfuglene i maven bære én. Og turde tro på, at sex sgu da ikke altid er noget, man køber (kan købe), men hænger sammen med et liv, man drager omsorg for og slår sig på.

Efter års tavshed og mediemæssig benovelse over alt, hvad der lugter af sex og lidt 'grænseoverskridende' libido (fx Naked News), er vi dog nu nået så langt, at der er andre end Kristeligt Folkeparti/Gud og velmenende organisationer, der arbejder med prostitution, trafficking, pædofili m.v. og kender liberalitetens bagside, der siger

fra. Jeg tænker ikke på det kække kor bag antologierne *Femail* og *Nu er det nok*, men på den nyfeminisme, der nu træder i karakter gennem Kvindeligt Selskab og Pornofrit Miljø – og sporadisk i det autonome miljø. Analysen og engagementet her fejler ikke noget, men jeg er uenig i strategien: den er for svag og alt for meget på det systems præmisser, man radikalt er oppe imod.

Det kræver en forklaring, og den kommer her. I Norge og Sverige har man en mere restriktiv lovgivning end i Danmark, fx er der i Norge klare grænser for, hvor megen genital aktivitet man må afbilde (straffelovens §195/204-06), og i Sverige har man kastet sig ud i at kriminalisere de prostitueredes kunder – uden reel opfølgning og domfældelse. Det er mit indtryk, at man fra de nu aktive pressionsgrupper her i landet vil bevæge sig i samme retning og derfor formulerer krav om politisk indgriben, dvs. lovgivning for graden af pornografi i det offentlige rum og for legitimiteten i at udbyde og aftage købesex – vi taler ikke her om trafficking, rufferi, pædofili og børnepornografi, som der allerede er tilstrækkeligt lovgrundlag at agere ud fra.

Problemerne med censur og adfærds kriminalisering (i en gråzone omkring lyst, kærlighed, livskvalitet) angår ikke kun de flydende og ret så ubestemmelige grænser, der endda vil flytte sig over tid, inkl. det klassiske spørgsmål: hvad er kommerciel 'spekulation i sanselighed' (tidligere det diskvalificerende karakteristika), og hvad er kunst eller pædagogisk og saglig formidling? Problemet er først og fremmest, at man bilder sig ind at kunne løse holdningsmæssige konflikter og eliminere det faktiske misforhold ved blot at sætte den store jura-kværn i gang, med politiet og fængslet i baghånden. 'Nogen må da gøre noget!' men fantasien strækker ikke længere end til den gamle, statslige disciplinering gennem love og dekretter, overvågning og straf. Man siger til forsvar for de juridiske manøvrer – forbudsvejen – at de 'giver et kraftigt signal om' hvad samfundet vil tolerere, og man anfører, at der fx produceres mindre hardcore pornografi i Norge og handles mindre sex på gaderne i Sverige. Nu er lovgivning ikke et spørgsmål om signalgivning i spørgsmål, der rettelig handler om opdragelse, smag og etik, og som man reelt ikke vil tage retslig hånd om, dvs. med konsekvens forfølge med politi og domfældelser. Lovgivning skal angå de yderste og dog basale rammer for socialt samliv, men ikke agere indirekte opdrager og Store Bastian-skræmmebillede: det er at sammenblende ret (institutioner og definitive grænser) med moral (idealer og motiverende forestillinger). Kort sagt: at gribe til lovgivning er at opgive videre kulturkamp og tro på, at paragraffer og straffe hen ad vejen vil opdrage eller retlede folket. Det er slapt i sig selv, og dertil uden perspektiv, idet samfundet (og almenadfærden) hele tiden ændrer sig pga. det mobile marked og en mediemæssig teknologi, der i sin grund er ustyrlig.

Trykker skoen, må man finde den rette årsag og søge at bearbejde den på rette vis. Det kunne tænkes (som jeg tidligere har været inde på), at vi af frygt for en ny omgang lysthæmmende og -komplicerende viktorianisme radikalt har afvist normer og idealer omkring seksualitet, kærlighed og det der ligner. Angsten for restriktioner og skam har ledt os til det holdningsløse og skamløse samfund, der af samme grund – og fordi fortidens spøgelse ikke sådan er at komme fri af – sidder godt klistret til i netop skam og holdninger uden klar kontur og vilje.

Sagen er i al sin banalitet, at vi i løbet af blot 30 år har afviklet enhver form for sexualmoral, dvs. enhver fælles forestilling om seksualitetens rum mellem offentligt og privat, eksponering og intimitet, friktion og følelser osv. Da enhver har sin lyst, sin mening og sætter sine grænser, så er der intet at komme efter generelt, hvorfor det offentlige rum bliver stedet, hvor alle handler med alle, og hvor sex som (frigjort) vare kan cirkulere mellem alle – lidt som bagagen på lufthavnens kuffertbånd, indtil nogle trods alt hanker op og drager videre. På samme måde som vi ikke gider diskutere konkret ligestilling og mangler på samme, fordi vi mener, at ligestillingen er indført, og resten er en privat sag (jf. ligestillingsministeren), vil vi heller ikke diskutere sexualmoral, fordi vi ikke vil fanges på nogle holdninger og værdier, som andre vil kalde

Ruffere og Ruffersker, som forføre nogen Mands Hustrue, eller Døttre til Løsagtighed og et ont Levnet, bør at strygis til Kagen, og ved Bødelen af Byen udføris. (Danske Lov, 1683, VI,22,1)

gammeldags, snerpede eller sindssvage.

Da der endnu var noget at kæmpe sig fri af, kunne Wilhelm Reich polemisk skrive: "Det lønner sig ikke at spørge: Er den seksuelle moral god eller dårlig? Man må spørge: Hvem har fordel af den? Man må spørge om, hvilke formål den seksuelle moral, den seksuelle opdragelse og den seksuelle lovgivning har i det borgerlige samfund." (*Populært Tidsskrift for Sundhedslære og seksuel Oplysning*, Frem Forlag 1935, nr. 9, s. 48) Sådan er det stadig: Hvem har fordel af, at vi ikke tør træde i karakter på sexualmoralens område, ikke vil vide af en opdateret og nogenlunde fælles sexualmoral, ikke tør sige fra og til, ikke vil lægge os ud med bestemte særinteresser og fristere? Svaret er enkelt, men hvorfor har vi så megen omsorg for det uregerlige og skamløse marked?

Måske fordi vi i en eller anden forstand tror, at vi står på civilisationens spids (af Francis Fukuyama også kaldet 'historiens afslutning'), hvorfra der ikke skal gøres regnskab – dvs. hvor der ikke kan eller skal sjakres med risiko for at give afkald på lidt opspændt frihed til fordel for en vis portion klæg mening med livet. I så fald kommer vi aldrig længere, mens en reaktivering af humanismens, oplysningens og frigø-

relsens grundkategorier kunne udstyre os med en ny sexualmoral, som i det diskrete lader (næsten) alt være tilladt, men offentligt (ja, også med henblik på børn og unge) lader en markeret og menneskeværdig smag slå igennem. Købesex – prostitution og pornografi – bør være et udtryk for rigtig dårlig smag, ligesom burhøns og tremmekalve, og den sexualiserede æstetik og mode, der i dag kværner overalt, burde være eklatant lavstatus, fordi den menneskelige seksualitet er mere rig og væsentlig og ikke skal trivialiseres til ukendelighed. Hvor svært kan det være – at sige det højt og gennemtrængende!?

Kort sagt: Lad os værne om den frihed, vi har på sexuallivets og sexualmoralens område, ved at tage den alvorligt og give den indhold og mening i overensstemmelse med vore grundforestillinger om værdighed, intimitet osv.

– og lad os derpå belære i adfærd og omtanke af vore egne ord. Lad os ikke opgive den kulturradikale kritik, der kan bringe øretæver i luften, for i stedet at smøre vores magtesløshed af på politikerne og justitsen. Står vi på civilisationens spids, er der et arbejde at udføre, hvis vi vil undgå at rutsche baglæns.

Litteratur

- Andrea Dworkin: Intercourse, London 1987.
Michel Foucault: Viljen til viden, DET lille FORLAG 1994.
Sigmund Freud: Kærlighedslivets psykologi, Hans Reitzels Forlag 1990.
Nikolaj Frobenius: Den generete pornograf, Tiderne Skifter 2001.
Immanuel Kant: Grundlæggelse af moralens metafysik, Hans Reitzels Forlag 1993.
Ronald D. Laing: Familiens politik, Rhodos 1970.
Populært Tidsskrift for Sundhedslære og Seksuel Oplysning, nr. 9, Frem Forlag 1935.
Res Publica, nr. 43: Pornografi, Lund 1999.
Nils Johan Ringdal: Kærlighed til salg, Tiderne Skifter 1998.
Leonora Christina Skov (ed.): De røde sko, Tiderne Skifter 2002.
Social Kritik, nr. 64: Tugt & utugt i fortiden, København 1999.
Socialministeriet: Seksualitet – uanset handicap, København 2001.
Der Spiegel, nr. 50/98: Der öffentliche Sex, Hamburg 1998.
Peter Thielst (ed.): George Brandes 1870-1890 – et udvalg, Gyldendal 1978.
Peter Thielst: Kødets lyst – tankens list, Tiderne Skifter 2000.
Peter Thielst: Den bedste af alle verdener, Tiderne Skifter 2001.
Morten Thing: Pornografiens historie i Danmark, Aschehoug 1999.
Videnscenter for Ligestilling: Ej blot til lyst – pornografi i et ligestillingsperspektiv, København 2002.
Trygve Wyller (ed.): Skam, Oslo 2001.